

BÖLÜM 6

LACANCI PSİKANALİZDE SİBERNETİĞİN MANTIĞI: DİJİTAL VAROLUŞTAN DİJİTAL ŞİDDETE

■ Atakan YORULMAZ¹

GİRİŞ

Yeni teknolojilerin gelişimi, insanoğlunun bireysel ve toplumsal olarak da gelişmesine neden olmuştur. Her geçen gün ortaya çıkan ya da mevcut haline güncelleme alan teknolojiler, gündelik yaşam içerisindeki insanın kendisiyle ve çevresiyle ilişkisi ile etkileşimine etki etmiş, yeni bir düzen daha doğrusu yeni bir kontrol sistemi yaratmıştır. Günümüz teknolojisinin atası sayılan sibernetik de bu ilişki ve etkileşime neden olan sistemlerin başında gelmektedir. 12. yüzyılda yaşayan bilim insanı El-Cezeri'nin mekanik ve robotik çalışmalarından esinlenerek ortaya çıktığı düşünülen sibernetik, 20. yüzyıldan itibaren sistematik bir şekilde hem teknoloji dünyasında hem de modern insanın etkileşim kurduğu tüm sahalarda kendisini göstermiştir (1).

Sibernetiği sadece matematiksel bilimler değil sosyal bilimler de konu edinmiştir. Felsefeden sosyolojiye, edebiyattan sanata kadar birçok alanda sibernetik ana kavramlardan birisi olmuştur. Bu alanların başında gelen psikanaliz de sibernetik ile ilgilenmiştir. Özellikle psikanalizin kâşifi Sigmund Freud'dan sonra en ünlü psikanalist olarak bilinen ve psikanaliz disiplini içerisinde radikal bir duruşa sahip olan Fransız psikanalist Jacques Lacan'ın sibernetik hakkındaki görüşleri, psikanalistler, felsefeciler, sosyologlar ve matematikçiler başta olmak üzere birçok kesim tarafından büyük bir ilgiyle takip edilmiştir. 1954-1955 yıllarında verdiği *“Freud’un Teorisinde ve Psikanalizin Tekniğinde Ben”* başlıklı 2. seminerinde Lacan, dilbilimi, 0-1 ilişkisini, mevcudiyet-namevcudiyet meselesini ve sibernetik konularını işlemiştir. Seminar dizisinin sonunda, 22 Haziran 1955 tarihinde verdiği konferansını ise *“Psikanaliz ve Sibernetik Ya da Dilin Doğasına Dair”* başlığı altında düzenleyerek varoluş meselesini, dilin

¹ Bağımsız Araştırmacı, The College of Psychoanalysts, yorulmazatakan@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Çırak, B. & Yörük, A., Mekanik Bilimin Öncüsü İsmail El-Cezeri. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (4), 2015; 175-194. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/susbid/issue/17333/181012>
2. Songar, A., Sibernetik, Yeni Asya Yayınları. İstanbul; 1979.
3. Kaban, Z. Y., Genel Sistem Teorisi ve Sibernetik. Marmara İletişim Dergisi, 1994; 8(8), 219-226. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruid/issue/441/3405>
4. Avcioğlu, G. Ş., Emek, Sibernetik ve Toplum. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2017; (37), 515-518. DOI: 10.21497/sefad.328649
5. Wiener, N.. Cybernetics, or, Control and communication in the animal and the machine (Cambridge, Mass.) : Technology Press: 1948.
6. Avcioğlu, G. Ş., Emek, Sibernetik ve Toplum. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2017; (37), 515-518. DOI: 10.21497/sefad.328649
7. A.g.e.
8. Akman, T. Bilimler Bilimi Sibernetik. (1. Baskı). İstanbul: Milliyet Yayınları; 1977.
9. Taşlıoğlu, M., Sibernetik Mekân Deneyimleri (Yüksek lisans tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi; 2018.
10. Uyanık, H. N., Toplumsal Sistem ve Sibernetik İlişkisi: Sosyo-Sibernetiğin Doğuşu. Medya ve Kültür; 2022; 2(2), 286-300. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/medkul/issue/73118/1204142>
11. A.g.e.
12. Lacan, J., Ecrits: The First Complete Edition in English (Bruce Fink Çev.). New York, NY: W. W. Norton & Company; 2006 (1966).
13. Lacan, J., Freud'un Teorisinde ve Psikanalizin Tekniğinde Ben/ Seminer 2. Kitap 1954-1955) (Savaş Kılıç Çev.). İstanbul: Metis Yayınları; 2022.
14. Lacan, J. ...or Worse: The Seminar of Jacques Lacan, Book XIX. Polity; 2003.v
15. Dursun, Y., Varlık Ağacı ve Türeyişi. FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2015; 55-74.
16. Lacan, J., Freud'un Teorisinde ve Psikanalizin Tekniğinde Ben/ Seminer 2. Kitap 1954-1955) (Savaş Kılıç Çev.). İstanbul: Metis Yayınları; 2022.
17. McGowan, T. Sahip Olmadığımız Şeyin Keyfini Sürmek: Psikanalizin Politik Projesi, (Kemal Güleç, çev.), Ankara: İmge Kitabevi; 2018.
18. Ellison, N. B. ve Boyd, D., Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 2007; 13(1). Erişim Adresi: <http://www.danah.org/papers/JCMCIIntro.pdf> (17.02.2022)
19. Cirban Ekrem, E. & Er Güneri, S., Kadına Yönelik Şiddetin Dijital Dünyaya Yansımaları. Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, 2021; 4(8), 362-370. DOI: 10.35235/uicd.974250.
20. European Union. Cyber Violence and Hate Speech Online Against Women. 2018; [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU\(2018\)604979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf)